

Dobre praktyki wykorzystania sztucznej inteligencji w pisaniu prac dyplomowych

Wprowadzenie

Postęp technologiczny dostarcza narzędzi, które stwarzają nowe możliwości rozwoju, wzbogacając warsztat pracy człowieka, stanowiąc równocześnie wyzwanie w procesie ich stosowania. Narzędzia wykorzystujące sztuczną inteligencję znajdują szerokie możliwości wykorzystania w obszarze nauki i edukacji. Rozwój w tym obszarze nie powinien jedynie ograniczać się do nabywania umiejętności posługiwania się tymi narzędziami, ale obejmować powinien także kompetentne ich użycie, z pełną świadomością ich zalet i wad.

Celem niniejszego dokumentu jest wskazanie dobrych praktyk w zakresie wykorzystania generatywnej sztucznej inteligencji podczas pisania prac dyplomowych, które pozwolą na kształtowanie kompetencji studentów oraz promotorów w tym obszarze.

Generatywna sztuczna inteligencja (ang. *generative artificial intelligence*) umożliwia generowanie nowych treści, takich jak tekst, obrazy, wideo, dźwięk itd. Decydując się na użycie systemów generujących treści, studenci i promotorzy powinni mieć na względzie poniższe dobre praktyki i rekomendacje.

1. Zasady etyczne pisania prac dyplomowych

Punktem wyjścia w wykorzystaniu generatywnej sztucznej inteligencji jest zrozumienie zasad etycznych przyświecających pracy naukowej, w tym pisaniu pracy dyplomowej.

Praca dyplomowa jest samodzielną pracą studenta przygotowywaną pod kierunkiem promotora. Proces przygotowania pracy dyplomowej nie wyklucza jednak wykorzystania narzędzi generatywnej sztucznej inteligencji.

Samodzielność pracy dyplomowej oznacza, że student jest głównym autorem i osobą odpowiedzialną za całość treści, struktury oraz przekazu pracy. Znamionami samodzielności pracy dyplomowej są między innymi:

- **Pierwotność myśli:** mimo korzystania z narzędzi generatywnej sztucznej inteligencji, główne tezy, argumenty i wnioski zawarte w pracy pochodzą od studenta.
- **Zrozumienie i krytyczna analiza:** student w pełni rozumie wszystkie zagadnienia, dane i argumenty przedstawione pracy, oraz potrafi krytycznie ocenić i zanalizować informacje, niezależnie od źródła ich pochodzenia.
- **Aktywny udział w procesie badawczym:** student, pod kierownictwem promotora, decyduje o kierunkach badań, dobiera metody i ocenia ich adekwatność.
- **Odpowiedzialność za błędy i niedokładności:** jeśli w pracy pojawiają się błędy wynikające z sugestii generatywnej sztucznej inteligencji, odpowiedzialność za nie spoczywa na studencie.

- **Transparentność:** student deklaruje zakres wykorzystania w pracy narzędzi generatywnej sztucznej inteligencji zgodnie z obowiązującymi na Uczelni zasadami.

2. Rekomendacje odnośnie wykorzystania sztucznej inteligencji w pracach dyplomowych

Student korzystając z narzędzi generatywnej sztucznej inteligencji powinien:

- być świadomy osobistej odpowiedzialności za treść umieszczaną w pracy dyplomowej,
- być świadomy ich ograniczeń technicznych, szczególnie w zakresie możliwości popełniania błędów (tzw. “halucynacji”), niestabilności jakości otrzymywanych odpowiedzi (różna jakość w różnym czasie) czy ich stronniczości oraz możliwych naruszeń praw własności (plagiat),
- skonsultować z promotorem cel użycia określonego narzędzia oraz zakres korzystania z niego do przygotowania pracy dyplomowej,
- poddawać krytycznej analizie otrzymywane dane wyjściowe (*fact checking*), szczególnie w zakresie wykorzystywanej literatury, przytaczanych faktów oraz prezentowanych opinii (*bias checking*),
- odpowiednio zadeklarować we Wstępie do pracy wykorzystanie takich narzędzi, np. poprzez zastosowanie następującej formuły:

“W procesie przygotowania niniejszej pracy dyplomowej wykorzystano następujące narzędzia generatywnej sztucznej inteligencji: [Nazwa i wersja narzędzia lub usługi], w następującym zakresie: [np. do sformułowania celu i pytań badawczych, do stworzenia struktury pracy, do wyjaśnienia pojęć, do korekty językowej i gramatycznej, do streszczenia następujących artykułów/ źródeł, i in.]. Treści otrzymane w wyniku użycia tych narzędzi zostały zweryfikowane oraz zredagowane przez autora(kę), który(a) ponosi odpowiedzialność za całość pracy”.

Promotorowi rekomenduje się również:

- określenie ram wykorzystania narzędzi generatywnej sztucznej inteligencji dla danej pracy,
- promowanie wiedzy i podnoszenie świadomości własnej i studentów na temat możliwości i ograniczeń narzędzi generatywnej sztucznej inteligencji,
- systematyczną pracę ze studentem w celu monitorowania samodzielności podejmowanych działań.

Oświadczenie:

W procesie tworzenia niniejszych rekomendacji wykorzystano wsparcie sztucznej inteligencji ChatGPT (wersja 4.0) firmy OpenAI w celu klaryfikacji oraz uzupełnienia niektórych aspektów dokumentu.